దరిద్రుడు

బలివాడ కాంతారావు

తన ముప్పయ్యేళ్ల జీవితంలో అవమానం అంటూ యెరగని మంగపతికి, యీ సంఘటన భరించలేని అవమానమ్మైంది హాయిగా దర్జాగా మూడు పడక గదుల బంగళాలో వున్నవాడు,' ఒక మధ్యాహ్నం హఠాత్తుగా ఒంటరిగా ప్రయాణం కట్టాడు తన స్వగ్రామానికి తన కడుపు జబ్బుకు మందిచ్చే ఆయుర్వేద వైద్యుడు వస్తున్నాడని తెలిసిన వెంటనే యీ ప్రయాణం స్టేషనుకు వెళ్లే-సరికి మెయిలు మూడు గంటలు లేటు రైలు దిగే-సరికి బస్సులేదు తినడానికి స్టేషను దగ్గర యేమీ లేదు స్టేషను దగ్గరలో నున్న దూరపు బంధువుల యింటికి వెళ్లి నోరు విడిచి భోజనం పెట్టమని అడిగాడు ఆ యిల్లాలు ఆ రాత్రి మీద కాస్త విసుక్కునే విధిలేక వండిపెట్టింది రాత్రి పండ్రెం-డుకు భోజనం అయినా, మంగపతికి నిద్దర పట్ట-లేదు ఎప్పుడు తెల్లారుతుంది యెప్పుడు వెళిపోతా-నని చూశాడు తెలతెలవారు తుండగనే ఆ మాసిన గడ్డం, బట్టలతో దువ్వని యెగురుతున్న జుత్తుతో స్టేషనువేపు వెళ్లాడు వేసవి ఉదయం యెండ చుర్రుమంటున్నా తన వూరు వెళ్లే బస్సు జాడ యింకా తెలియలేదు బస్సు స్టాండుకు దక్షణ వేపున రైలు స్టేషను ప్రక్కనే ఒక ఓవర్ బ్రిడ్జివుంది ఉత్తరానికి ఒక శివాలయం ఈ ఓవర్ బ్రిడ్జి ప్రక్కన నీడగా వుందని పతి అక్కడ కూర్చున్నాడు తనకు యెదరగా బ్రిడ్జికి రెండో ప్రక్కన యింకో వ్యక్తి కూర్చున్నాడు చిరిగిన నిక్కరు బనియానుతో బక్క-చిక్కివున్నాడు ఉండీ ఉండీ దగ్గుతున్నాడు దరిద్రం అంటుకుని అసహ్యంగా వున్నాడు పతి దృష్టి అంతా వాడిమీద వుండటం మూలాన యెవరెవరు ఓవర్-బ్రిడ్జిమీద పోతున్నారో పట్టింపుగా చూడటంలేదు ఇంతలో యీ భరించరాని అవమానం జరిగి-పోయింది అవమానించిన వాడెవడో సరిగ్గా చూడలేదు తనూ యెదరగా వున్న వాడిలా అడు-క్కునే వాడనుకుని యెవడో తన ముందూ ఒక నాణాన్ని పడేసాడు ఇంతవరకూ తనో నల మహా-రాజుననుకున్న పతికి, అడవుల పాలయినంత బాధ కలిగింది

ఇచ్చు అర్ధరూపాయి అది పట్టుకుని తనవేపు చూసుకున్నాడు తెల్లని కళీ లాల్చీ బాగా మాసి-పోయి వుంది కాళ్లలో అరిగిన చెప్పులు లేచి అటువేపు వెళ్లి ఆ అసలు అడుక్కునే వానితో

ఈ అర్ధరూపాయి నామీద విసిరిన వాడెవడో నీకు తెలుసా?'

'తెలుసు ధర్మం చెయ్యటం అంటే అతనికి మోజు!

దరిద్ర గొట్టు వెదవ! మోజైతే నీలాంటి ముష్టి వాళ్లకి వెయ్యలేక పోయాడా?'

అయ్యా! తమరు తమ నెలవు కానిచోట కూర్చు-న్నారు

ఐనా నేను అడుక్కున్న వాడిలా కనిపిస్తు-న్నానురా?

నా కంటికి కనిపించలేదు కానీ అతని కంటికి యెలా కనిపించారో?

కష్టార్జితమ్మైతే యిలా చేస్తాడా?

నన్నేం చెయ్యమంటారు?

ఒక పని చేస్తావా?

చెప్పండి

'ఇదిగో - యీ అర్ధరూపాయి వాడి ముఖాన్న పారేసి నా బదులు నాలుగు చీవాట్లు పెట్టు

ఈ దరిద్రుడు చెయ్యిచాపాడు ఆ అర్ధరూపాయి వాడి చేతిలో పడేసి నీ పేరు

నీలాచలం

'నీలాచలం! తప్పక యీ పని చేస్తావా?

"నమ్మకం లేకపోతే మీరే రండి

బస్సు వచ్చే టైమయ్యింది నేను అర్జంటుగా వెళ్లాలి

ఈ అర్ధ రూపాయి అతని మీద విసరి యేం చెయ్యమంటారు?

క్షమాపణ చెప్పమను

దానికి అతను వుత్తరం రాయాలి కదా! తమ యెడ్రసు యివ్వండి

పతి అక్కడే దొరికిన ఒక చిత్తు కాగితం మీద అలా దారిపోయే వాని దగ్గర పెన్ను తీసుకుని యింగ్లీషులో తన యెడ్రసు రాసి యిచ్చాడు నీలాచలం ఆ కాగితం అందుకోగానే గట్టిగా యెడ్రసు చదివి-

మంచి హోదాలో వున్నవారే మీరు అన్నాడు

ఇంగ్లీషు చదువుకున్న వాడివి అడుక్కుంటున్నా-

వేం సిగ్గు పడటం లేదా? మందలించినట్లు మంగపతి అన్నాడు

చలం అలా కళ్లప్ప చెప్పి చూసాడు ఆ చూపుల వెనుక తొలిసారి ఒక ఆలోచన పుట్టింది

అయ్యా! మీ రెవరో గానీ మీ పని నాచేత చెయ్యించుకోడానికి మంచి సలహా యిచ్చారు నాదో చిన్న మనవి మీకు అవమానం చేసినవాడు తక్కువ-వాడు కాడు పేరూ పరపతీ వున్నవాడు వాడిని నేను వంచాలంటే వాడికి మీ బదులు నేను అవమాన పర్చాలి దీనికి మీరు నా కిచ్చే పారితోషికం యెంత?

"దీని కెందుకు పారితోషికం?

పాతిక రూపాయలతో మొదలైన బేరం చివరకు ఒక రూపాయికి దిగింది ఆ రూపాయైనా పతి చలం మీద విసుక్కుంటూ విసిరేసి బస్సు వచ్చిందని పరుగెత్తాడు

వారం రోజుల తరవాత గ్రామంనించి తిరిగి వెళిపోతూ మంగపతి, నీలాచలం ఆ జాగాలో వుంటాడేమోనని చూశాడు లేడు బహుశః యీసరికి ఇంటికి ఉత్తరం వచ్చి వుంటుందేమోనని అనుకుంటే యింట్లో యింకెన్నో వుత్తరాలున్నాయిగానీ తను యెదురు చూచిన వుత్తరంలేదు నెలరోజులు గడిచినా యే వుత్తరం లేకపోవటంతో మోసపోయానని యిదో అవమానంగా తీసుకున్నాడు ఒక అవమానం బరువు మోయలేక వుపాయం ఆలోచించి యిప్పుడు రెండు అవమానాల బరువుతో సతమత మవుతున్నాడు మండిపోతున్న మనసుతో పీడపడిన మనిషిగా కదులుతున్నాడు ఆరునెలల' నాటికైనా నీలాచలం జాడగానీ, ఉత్తరంగానీ లేదు

అర్ధాంతరంలో వచ్చిన అంగవైకల్యంలా యీ సంఘటనలు అతని మనసులో పదేళ్లయినా నిల్చిపోయాయి ఈ బెదురు నించి బయటపడలేదు

ఉద్యోగరీత్యా మద్రాసు ఒకసారి వెళ్లాడు పిల్లలు, భార్యా యేవో సామాన్లు కొనమన్నారని ఒక సాయంత్రం పారీన్ కార్నర్‌లోని పేవుమెంటు షాపులకు వెళ్లాడు ఎక్కడా సరిగ్గా బేరం కుదరటం లేదు సింగపూర్ సామాన్లన్నీ వున్నాయ్ ఏవి అసలు సరుకో యేవి నకిలీవో చెప్పటం సాధ్యం కాదు అందరూ మోసగాళ్లలానే తన దృష్టికి కనిపించడంచేత యే వస్తువునైనా సగానికి సగం యిస్తానంటున్నాడు దీపాలు వెళిగించినా తన కొడుకు చెప్పిన కాలిక్యులేటర్ కొనలేక పోయాడు అలా వెళ్తూ ఒక పేవ్‌మెంటును ఆనుకుని వున్న బడ్డీ షాపు యెదర ఆగి ఆ సైంటిఫిక్ కేలిక్యులేటర్ విలువెంత "అని అడిగాడు ఆ షాపువాడు-

రెండువందల డబ్బయి అన్నాడు

నూటయేభయి కిస్తావా? బేరమాడాడు పతి

ఆ షాపువాడు యెగాదిగా చూసి ఆ కాలిక్యులేటర్ మంగపతి చేతపెట్టూ-

'ఊరకేతీసుకోండి అన్నాడు

ఊరకే తీసుకోడానికి నేను దరిద్రుడనుకున్నావా? అని తీక్షణంగా అడిగాడు మంగపతి

నిశీధిలో....

నల్ల బజారు
నడిరోడ్డులో
నల్ల నోటు
నకిలీ సరుకు
చేయి మార్చుకుని
చెరో గమ్యం చేరుతున్న వేళ
నిశీధి అంచుల్ని చీలుస్తూ
కచేరిలో మోగిన గంటలకి
కళ్ళిప్పిన గూర్ఖా వాలా
కార్ఖానా చుట్టూ తిరుగుతున్నవేళ
అక్రమాన్ని చాటుతూ
కుక్కలు అరిచినా బాగుణ్ణు
ఆ చూకి తెల్పుతూ
చుక్కలు మెరిసినా బాగుణ్ణు

తమ్మిశెట్టి రామారావు

దరిద్రులు

పరపతి వున్న మనిషి యేమన్నాడంటే అంటూ చప్పున మెడలో లాకెట్ తీసి చూపించాడు షాపువాడు'

మంగపతి మిడిగుడ్లకు చలం మెడలోని బంగారు గొలుసుకు లాకెట్‌లా వున్న అర్ధరూపాయి కనిపించింది

ఇదిగో! ఆనాడు మీరు యీలక్కీ అర్ధరూపాయి యివ్వకపోతే, యీనాటికీ అడుక్కుంటూ వుండే వాడిని రండి లోపలకి రండి

సంశయిస్తున్న మంగపతితో

నేను కోపంతో వూరకనే తీసుకోమనలేదు మిమ్మల్ని పోల్చగానే మీ అబ్బాయి చదువు సాగడానికి ఇది వుపయోగ పడుతుందని యిచ్చాను ఇదంతా మీ చలవకదా! అలా సంశయిస్తారేం ఎలా యింతవాడిన య్యానో తెలుసుకోడానికైనా లోనికి రండి

కొట్టు వెనుకనే చిన్న జాగాలో ఒక టేబిలు, నాలుగు కుర్చీలు – చిన్న టేబిలు ఫేను తిరుగుతోంది 'థమ్సప్' బోటిల్స్ రెండు తీసి విప్పాడు ఎదరెదరగా కూర్చున్నారు చలం మొదలు పెట్టాడు

మనిద్దరం తొలిసారి కలుసుకున్నప్పుడు యిద్దరి పరిస్థితి ఒక్కలానే వుంది కదా'

అంటే?'

మీరు హోదాలో వున్నా మీ కెవరూ అవమానించలేదు నేను అడుక్కుంటున్నా అప్పటివరకూ నన్నెవరూ అవమానించలేదు మీకు ఆ కోదండరామయ్య అవమానిస్తే, మీరు నన్ను అవమానించారు

నేనా?

అవును ఇంగ్లీషు చదువుకుని అడుక్కుంటున్నావు సిగ్గులేదా అన్న మీ మాటలను అవమానంగా తీసుకున్నాను అవమానాన్ని అవకాశంగా వినియోగించుకోవాలని ఆ క్షణంలోనే నిశ్చయించాను

నిశ్చయించి నమ్మకద్రోహం చేశావు కదా!

'లేదు అదేం చెయ్యలేదు తొలిసారి చదువువలన వచ్చిన తెలివితేటలు ఉపయోగించాను ఆ రోజే కోదండ రామయ్య యింటికి వెళ్లాను 'బాబూ ఒక రహస్యం' అన్నాను అనగానే తన గదిలోనికే తీసుకపోయాడు బాబూ తమరు యెవరికి ధర్మం చెయ్యాలో యెవరికి చెయ్యకూడదో ఆలోచించరా అన్నాను ఏమైందిరా అన్నాడు యిచ్చు అర్ధ రూపాయి చూపించి 'మీరీ వుదయం ఒక సి ఐ డి ఆఫీసరు మీద ధర్మంగా యీ నాణెం విసిరారు అతగాడు నామీద విసురుతూ మీ అంతు చూస్తానన్నాడు మీకీ భాగ్య భోగాలెలా వచ్చాయో కూపీతీసి తగిన చర్య 'తీసుకుం'టానన్నాడు మీ ఉప్పు తిన్న వాడిని జాగర్త పడండి' అన్నాను

కోదండరామయ్య భయపడ్డాడా? అడిగాడు మంగపతి

కాసేపు ఆలోచించి – యీ పని చెయ్యడానికి వాడి దగ్గర యెంత పుచ్చుకున్నావో చెప్పితే దానికి వందరెట్లు నేనిస్తాను నిజం చెప్పు అన్నాడు

'అబద్ధం అని ఎలా పోల్చుకున్నాడు?

ఎలా పోల్చుకున్నాడో తరవాత చెప్పాడు ఎందరినో యిలానే బ్లాక్‌మెయిల్‌చేసి తనూ పెద్దవాడయ్యాడట ఆ చేతలు మర్చి పోడానికే చేతనున్న సంపదను బీదాబిక్కి మీద విసురుతున్నాడట"

ఎంత యిచ్చానని చెప్పావు? వందని చెప్పి వుంటావ్'

లేదు అలా చెప్పివుంటే ఒక చెంప పెట్టు పెట్టేవాడు ఉన్నమాట చెప్పాను బేరం ఆడి ఆడి ఒక రూపాయి మీద పారేసి ఇంకో అవమానం అంటించాడని చెప్పాను నీలాంటి నిజాయితీ గల మనిషి బాధపడ కూడదని వ్యాపారం కిటుకులు చెప్పి, పెట్టుబడికి సరిపడ్డ డబ్బిచ్చాడు

అంటూ లేచి ఆ కాలిక్యులేటర్ తెచ్చి మంగపతి యెదురుగా పెట్టూ 'మీ అబ్బాయికి కానుక' అన్నాడు

నేను రూపాయి దీనికోసం యివ్వలేదు కోదండరామయ్యచేత క్షమాపణ వుత్తరం రాయిస్తావని యిచ్చాను

అప్పుడే రాయమని కోరితే నామీద విరుచుక పడ్డాడు

ఏమని?

ఆ దరిద్రుడికెవడు రాస్తాడని

మంగపతి కాస్సేపు అలా నిల్చొనే వణికిపోయాడు జేబులో రెండు వందల డబ్బయ్యైదు రూపాయలు తీసి టేబిలు మీదపెట్టి, కాలిక్యులేటర్ తీసుకుని వెళ్లిపోయాడు □